

אחדות העבודה
פועלי ציון
כנסת רביעית
1959

על סף הבחירות לכנסת הרביעית
 מתייצבת מפלגת אחדות העבודה-
 פועלי ציון במאבק הציבורי, על מנת
 להביא לתמורה מכרעת במערכות ה-
 חברה הישראלית, ביחסי הכוחות ה-
 מעמדיים במדינה, בכיוון התפתחותו
 של המשק הלאומי, במגמותיה של
 מדיניות החוץ הישראלית ולהעלות
 בראש השלטון במדינה הנהגה שקו-
 דה על מדיניות פועלית-חלוצית.

אחדות העבודה-פועלי ציון רואה
 לעצמה בבחירות אלה יעוד ראשון
 במעלה להדוף אחור את ההסתערות
 של הימין הבורגני-שמרני והפאשי-
 סטי ולהסיר מעל המדינה את הסכנה
 של כינון שלטון אנטי-פועלי גלוי
 וקיצוני ע"י ברית בין המפלגות ה-
 אנטי-פועליות; כמו כן יש לשים לאל
 את האפשרות המאיימת של שלטון
 אנטי-פועלי מוסווה, בדרך של חידוש
 השותפות בין מפא"י והימין הבורגני.

נכונה לעול, למאבק ולמעשים מכוננת מדיניותה של
 המפלגה לערוך את המדינה בהגמוניה פועלית, להגשמת
 משימותיה היסודיות:

הכשרת התנאים לקליטת עליה גדולה
 מכל המשטרים והארצות;

קידום ההתיישבות, פיתוח התרופה וה-
 מדע וחיזוק הבסיס היצרני;

הגברת השוויון החברתי והעלאת שכבות
 מקופחות;

ביצור הדמוקרטיה, הגנה פעילה על
 הבטחון, הבטחת העצמאות המדינית
 וחתירה לשלום.

נוכח אותות של משבר

הבחירות לכנסת הרביעית נערכות בתקופה, כאשר אותות של סכנה לבטחוננו נראים שוב באופק; כאשר המשק הלאומי צופה זעזועים קרובים, סתמת צמצום מקורות יבוא ההון ואל מול צרכי קליטה ופיתוח מתמידים; כאשר בחברה הישראלית נתרבו סימנים המאיימים במשבר סוציאלי ומסרי ותנועת הפועלים במדינה שרוייה ברפיון רעיוני ומשמשת מסרה להסתערות היסין. העשור הראשון למדינת ישראל נסתיים בהישגים ובמעשים גדולים בקליטה, בהתישבות, בתיעוש, ברמת חיים, בתרבות ובבטחון. אך בצד התנופה הגדולה בקליטה ובמשק, פרי השינויים המהפכניים שחלו בחיינו בעקבות כיבוש העצמאות המדינית, קם בארץ שטר חברתי וכלכלי שבסיסו הרכושני הנצלו והאנטי-חלוצי מתגבר ומתרחב; משטר של פערים סוציאליים מלאכותיים הנוגד את האינטרסים החיוניים, האקטואליים וההיסטוריים, של פועלי ישראל ומאיים על עתיד המדינה.

בשטחי חיינו אפשר להבחין בסימנים מדאיגים. בתחום המשק מסתמן קפאון בהתקדמות לעצמאות כלכלית, למרות ההשקעות הכספיות העצומות והעמל הרב שהשקיע דור שלם של אנשי עבודה ויצירה; בצמצום הבסיס היצרני של כלכלתנו; בהפניית מקורות ההון שנועד לצרכי קליטה, פיתוח ובטחון, אל סטירות צריכה וקיום רמת חיים בזבזנית למעטים; בזעזועים שנפלו בחלקה של התקלאות, אשר על אף הישגיה הגדולים ברמת הייצור והפרייון, אין היא משלמת לחקלאי כפרי צמלו וכדי פרנסה יציבה.

בתחום החברתי הננו עדים להתחלשת המשקל הממשי של צורות חיים ודפוסי חברה שנוצקו בהם כוח יצירה, ייחוד מסרי ומקוריות עברית-ישראלית של שני דורות אנשי עבודה; דחיית הנושא החלוצי, אשר היה וחייב להיות יסוד-מוסד להגמוניה הפועלית הממשית; החלפת השאיפה ליתר שוויון, שהיתה נשמת אפה של תנועת הפועלים העברית, במדיניות הגורסת לפיצול המעמד להטיבות אינטרסנטיות ולהתהוות רמות סוציאליות שונות; הפקרת החלש וכניעה למבוסס, לחוק; בידודת של התנועה הקיבוצית; בריחה מעבודה גופנית ויצרנית; שפל חלוצי בנוער; ויתור על הזכות לחינוך הדור הצעיר ברוח ערכי תנועת העבודה; קיפול הרגל הסוציאליסטי; גידול היסוד הקלריקלי בחברה, בהווי ובחיי הרוח; הסתגלות למושגים ותליכות חיים שאולים מעולמם של המעמדות המנצלים והתרחקות עובד הרוח מכלל תנועת הפועלים המאורגנת ומסולידריות עם מאבקה וחוננה.

המתיחות העדתית, שהתריפה מאוד בזמן האחרון ולבשה צורות מסוכנות לעדות ולמדינה כולה, גם היא מגלוי

המשבר ומסימני ההתרופפות של חישוקים לאומיים ותרבותיים, שתוצאותיה הן — העסקת הקרע בעם והאסת

תהליך מיוזג הגלויים. עקבות עמוקים הטביעו מגמות הריאקציה החברתית בחלקים ניכרים מן הדור הצעיר בישראל. התרחקות משימות חלוציות, התנכרות לערכים ציוניים-סוציאליסטיים וגילויי התפלות בפני השפעות ותרבויות זרות — אותות אזהרה הם. כי דרכי החברה הישראלית נשתבשו מאד. דלדולן של תנועות הנוער החלוציות והקפאון שנשתרר בתהליך יישובה של הארץ באין גושא חלוצי-ישראלי, הם מתוצאותיו הישירות של השפל החלוצי בנער.

נוחת ערכים חלוציים-פרעליים והמצוקה הסוציאלית של שכבות נרחבות בעם — מסייעים לעליית הימין וספרנטים את „חרות“, המבקשת לצוד בתרטי הדמגוגיה הסוציאלית פועלים ואנשי עמם מריגפס וקשרים.

פתרונות כזב ואכזב

המצב בארץ קורא לתמורות יסודיות ולפתרונות אמיצים. אך תחת לחתור לקראתם בדרך של שינוי המצב הסוציאלי ומתוך יתר ליכוד פועלי הרימה מפא"י בברית עם הציונים הכלליים את הדגל של שינוי שיטת הבחירות כפתרון לכל הבעיות המטרדיות. תוכנית זו נועדה להפוך מפלגת מיעוט בעם למפלגת השלטון היחיד. לסלף את הדמוקרטיה הישראלית, להשמיט את הקרקע שעליה יכולה לצמוח ציבוריות דמוקרטית, לרוקן כל התארגנות רעיונית עצמאית מכל תפקיד מדיני ולהשליט על החברה הישראלית פרנסים אזוריים וסגנון שלטוני של מפלגה אחת, ללא מרות צבורית מאורגנת. תהיה רתה של מפא"י לחיסול הדמוקרטיה הציבורית הצעירה מששת גורם רציני בהעמקת המשבר הקיים, בהכשרת הדרך לשלטון הימין, והיא נושאת בחובה סכנת הורבן לתנועת הפועלים הישראלית.

הימין מסתער על השלטון המדיני לכבוש אותו. „חרות“ זקפה שוב את ראשה והיא קוראת להריסת ההסתדרות ולחיסול כוחה של תנועת הפועלים. בהסתערותה באה לכלל ביטוי תאווה השתלטותה של הבורגנות, שאינה מסתפקת עוד בנתחים בלבד מרכוש הכלל, אשר נפלו בחלקה בלא עמל, בעקבות מדיניותה הכלכלית והסוציאלית של מפא"י. בשירותה של השכבה התוקפנית והתאווהנית ביותר של הבורגנות הישראלית, מרימה „חרות“ את ידה על יסודות הבנין עצמו — על הקרקע הלאומית ובעלות העם על אוצרותיו, על המשק הממלכתי והציבורי, על הקואופרציה וההתיישבות הקיבוצית, על כל הישגי הפועל ומפעלו ההיסטורי. — במגמה להפסיק מרשות הכלל ולעשותם נחלה פרטית של השכבות המתקיימות על ניצול הוולת.

תחת לחתור לעקירת השורשים הסוציאליים שהצמיחו את גידולי הפרא של „חרות“ והעלו את כוחה של הבורגנות, תחת לשנות את המצב — מלמדת מפא"י סניגורית כוללת על הקיים ומתעתדת לחדש את השותקות עם הציונים הכלליים, אשר אך הוסיף להגביר את כוחה של „חרות“ ולהעמיק את תופעות המשבר החברתי בישראל.

אחדות העבודה—פועלי ציון קוראת לבוחרים להדוף אחור את סכנתה של „חרות“, לסכל את תוכניות מפא"י והציונים הכלליים, המכוונות לחיסול הדמוקרטיה בישראל לדחית פתרונות אכזב ולחולל מפנה תריף לקראת שינויים סוציאליים אמיצים ולעלות על דרך תלוזת ופרעלית בהכוונת ענייני העם והמדינה.

שותפות מתוך מאבק

ההישג שזכתה לו אחדות העבודה בבחירות לכנסת השלישית, מהצד האחד, וירידת כוחם של מפא"י והצה"כ מהצד השני, אילצו את מפא"י להיענות לתביעת אחתה"ע בדבר כינון שותפות פועלית בממשלה, אשר מפא"י התנכרה לה מאז הכנסת הראשונה. כוחה העולה של אחתה"ע פוע"צ אילץ גם את מפ"ם לנטוש את קו האופוזיציוניות ולתת יד לשותפות פועלית בממשלה.

מפא"י, אשר שמרה לעצמה את הרוב בממשלה, תחת מראש תחומים מוגדרים למרחב המחיה של הממשלה הקואליציונית, כשנקודת מוצאה משמשת ההשקפה, כי אין לשנות שום דבר יסודי מן המדיניות שנשללה ונתגבשה בשנות השותפות עם הציונים הכלליים, בשל כך לא נחקימה התקווה שתלינו בקואליציה הממשלתית, כי תשמש נקודת מפנה למשטר החלוצי ולמדיניות סוציאלית צודקת יותר.

לכן נידונה שותפות הפועלים בממשלה, מראשיתה, להיות שותפות מתוך מאבק עקשני ומתמיד, רצוף מאמצים עליונים למצות עד תום את האפשרויות הגנוזות בה. מתוך קיום ההגבלות הכרוכות באחריות הקולקטיבית, ודאגה נאמנה לקיומה של הממשלה, שלושה מישורים הם, בהם פעלה אחתה"ע בממשלה:

- (א) אחריות ישירה על התפקידים והמשרדים, שהופקדו במשרין בידי שרי אחתה"ע;
- (ב) נשיאה בעול הממשלה, המרצת פעולתה והגנתה בפני התחירות וההתקפות של הימין לפלגיו השונים מכאן, ושל המקום מכאן;
- (ג) היאבקות מתמדת בממשלה, בכנסת ובועדותיה על מלוא הערכים והמגמות שאחדות העבודה נושאת עמה ושהתחייבה עליהם במצע הבחירות. קווי היסוד שנועדו לשמש בסיס מוסכם לפעולות הממשלה, הניחו להלכה כר נרחב למדיניות סוציאלית מתקדמת ולמשטר חלוצי במדינה, אך מדיניות הממשלה במשך ארבע השנים

הללו, הניתה, ללא הגשמה, רבים מן הציוניים הכלולים בקווי היסוד המוסכמים. ואחריהם הוכרעה ע"י יחסי הכוחות המפלגתיים בממשלה שהעניקו לספא"י, למפ"ל ולחיתול-לאומית והפרוגרסיביים רוב קבוע ויציב. אתודות העבודה — פועלי ציון רשאית לסכם מתוך סיפוק את פעילותה בממשלה בתקופת ארבע השנים הללו. גם המעשים שנעשו בהשתתפותה היוזמת ובתמיכתה של אח"צ וגם מעשים שנמנעו ולא הגיעו לכלל ביצוע. בזכות מאבקי ההתנגדותה של אח"צ — אלה ואלה הישגים הם. המצטרפים למאזן חיובי. גדולה מזו, אף המערכות שהוכרעו בהן ע"י הרוב בממשלה ובכנסת, לא מערכות שווא היו, כי אם שימוש גורם מעורר ומתחנך ובסיס להמשך המאבק.

מקץ ארבע שנים

א. יבול הישגים

הממשלה נתכוננה בימים של מלחמה זעירה על גבולותינו והתערערות מעמדנו הבינלאומי. כאשר המעצמות הגדולות זוממות לכפות עלינו שלום של כניעה לתוקפנים תוך קיצוץ שטח המדינה; בימים של אבטלה המונית, של חוסר עליה וריבוי וירידה.

ההישגים המכובדים בשטחים שונים, שזכתה להם הממשלה, מכוח השותפות הם באו. וראש להם ההישג הבטחוני. השתתפותנו בקואליציה המריצה את הממשלה להתמיד בדרכי ההתנגדות האקטיבית, לא להירתע בפני דרישות סבית ולהץ מחוץ ולא להשליך יתבנו על פעילות דיפלומטית בלבד ובעיקר, הוחרנו בעוד מועד בפני ההתעצמות הנאצרית ותבענו לסכל את תוכניתו לערוך התקפות פתע על ישראל. ואכן, בזכות ההעזה שבמסע סיני נחלצה המדינה מן ההלם של התקפת פתע, נופצו הבסיסים התוקפניים הסמוכים לגבולנו הדרומיים. נפרצו מצרי אילת לשיט תופשי והושבתה המלחמה הועירה.

עמדנו במאבק כבד להרחבת שטחי העליה, אל מול דרישתם של חוגים שונים במפא"י לצמצמה עד כדי מינימום ולהנהיג בה סלקציה. ואמנם, זכינו לגלי עליה המונית מצפון אפריקה ומזרח אירופה. פחתה האבטלה. משלושים אלף מובטלים עם כינון הממשלה ירדה עד למינימום.

הומרץ הפיתוח השקיי: הוקמו מאות כפרים הק"לאיים וישובים עירוניים חדשים, מפעלי תעשייה כבדה ומחצ"ב; הורחבה רשת הרכבות, הטלפון והכבישים, הספנות ות"תחבורה האירית; פותחו מקורות מים, גדל שטח העיבוד החקלאי והוגבר הייצור החקלאי והתעשייתי, שהשפיע לטובה על אספקת המצרכים ורמת החיים ושימוש יסוד לייצוב יחסי של המחירים ולהגדלת היצוא.

בתחום הסוציאלי והכלכלי נעשו פעולת שיכון

ענפה והתחלות לחיסול המעברות; הורחבו שירותי הבריאות, החינוך והסעד; הונחו יסודות ראשוניים לביטוח סוציאלי; ניתנו תמיכות ממשלתיות להוזלת מצרכים חיוניים לשם מניעת התיקרות; נשמרה צמידות השכר למדד היוקר וכו'. בתגנה על הדמוקרטיה במדינה הוכשלו המאמצים המשותפים של מפא"י והציונים הכלליים לבטל את שיטת הבחירות הדמוקרטיות; נעצר תהליך ההשתלטות של הקלירקליות על חיי המדינה. אזהרה ועוליה; תזוקה עצמאותו של המוסד המחוקק, ע"י הסקעת תפקיד יו"ר הכנסת מבעלותה הבלעדית של מפא"י; חלה התקדמות ניכרת בדמוקרטיזציה של הרשרות המקומיות ובמוניציפליזציה של הכפר הערבי. בהשוואה לממשלות שהוקמו מאז נבחרה הכנסת הראשונה, היתה זו הממשלה היציבה ביותר בשירות המדינה והעם. על אף תול"שותיה ושינויותיה.

בכל התקופה הזו שימשה אחדות העבודה — פועלי ציון גורם מותח ומניע ליוזמות ומעשים.

ב. מערכות שהוכרעו

אך מול ההישגים המרובים עומדות האכזבות המרות, בייחוד במסכת הסוציאלית, ההתיישבותית והחלוצית. היה יסוד לקוות, כי דווקא בתחום זה יתגלה כוחה של שותפות הפועלים. אולם הרוב של מפא"י גילה רסיון, הליכה בקווי ההתנגדות הקלה להתנכרות לערכים, בעטיו של רוב זה לא קיימה הסמ"שלה את התחייבותה לחולל בישראל משטר חלוצי-פועלי.

מאמציו להניע את הרוב בממשלה להיערכות כלכלית וסוציאלית של המדינה בקו של מדיניות חלוצית-פועלית, להגדלת השוויון בעול וברמת חיים, לפרודוקטיביות של כוח העבודה והלכוונת הנוער למשימות לאומיות וחברתיות נהד"סו והוכשלו. הצלחנו, אמנם, למנוע בעד ביטול תוספת היוקר וניתוק השכר ממדד רמת החיים, אך לא היה לאל ידנו למנוע את הגדלת הפרע במשכורות, את סילופי האינדקס, את גידולם היחסי של מסי העקיפין ואת הקפאת שכרם של פועלי הדחק אל מול הגדלת שכרם של מקבלי משכורות גבוהות.

מאבקינו סיעוי לראשית חיסולן של המעברות ולקידום אזורי הפיתוח, אך לא עמד לנו הכוח להביא לביעורן המוחלט של המעברות ושכונות העוני, לעקירת הנחשלות ולביטול האפי"ליה העדתית, העולה בקנה אחד עם קיפוח סוציאלי.

עמדנו במערכות לשחרור האזרח מכפיה מצפונית, לשח"רור האשה מכבלי דיני רבנות נוקשים שנעשו דיני מדינה, ולשחרור העולה מידם הקשה של אנשי הכפיה הדתית, אך מאמצינו הניבו רק פרי חלקי. עצרנו אמנם בעד התחליף של השתלטות קלירקלית, גם מנענו בעד חומרות חדשות, אך כוחנו לא הספיק כדי ביטול התקדימים התוקיים והנהוליים, שנקבעו בתקופת השותפות המפא"ית-בירגנית-דתית בממשלה. על-הכשלונות החמורים ביותר של הממשלה הנוכחית נמ"ד

נה ללא ספק יחסה המתנכר לכוחות החלוציים במדינה והעדר יוזמה מצידה לשמש גורם מעודד, מכון ומדריך נוער למשימות חלוציות. מאמצינו בתחום זה נתפסו אל שיגרה, אטימות וצרות עין מפלגתית.

לא עלה בידנו להביא להכרת תנועות הנוער החלוציות בבתי-הספר ולהמריץ את השלטון במדינה על יכולתו הכספית, אפשרויותיו התחוקתיות והשפעתו המוסרית, להיות מנוף לעידוד ולחיווקו של הכפר העברי בספר, בגליל ובנגב, לשחרורו מבידוד ועזובה ולהקל עליו את מלחמת קיומו הכלכלי.

נאבקנו נגד מסטר הסמשל הצבאי באזורים הערביים וה' באנו את הממשלה לבטל כמה מחומרותיו, אך לא הצלחנו להביא לביטולו המוחלט.

זכורים מאבקינו הפרלמנטריים על פירוח הנצחון בסיני, לא היה לאל ידנו לעצור בעד הנסיגה.

לחמנו על מדיניות חוץ של עצמאות ואי-הזדהות ועל הידוק קשרינו עם עמי אסיה ואפריקה. היותנו בממשלה שימש גורם רב-ערך בעצירת מגמת ההשתלבות במערכותיו של גוש עולמי אחד כנגד משנהו, אך לא עלה בידנו לבטלה כליל, שכן לא עצרנו כוח למנוע מעשים מדיניים מזיקים, הסערצרים את מעמדנו הבינלאומי, בכלל מעשים אלה יש למנות את התיר סת ישראל על "הדוקטרינה" האמריקנית למורת התיכון, הצ' בעות ישראל בארץ בדבר קבלת סין העממית, ניסויים אטומיים וכר' וכר', שותפותנו בממשלה היתה לה השפעה רבה על מעמדה הבינלאומי של ישראל, כי היא הכבירה על דעת הקהל בעולם לזהות את ישראל כליל עם אחד הגושים היריבים בעולם והגבירה אטון בעצמאות המדינה.

משמעות מדיניות חמורה ביותר נודעת לעיסקת הנשק עם הצבא הגרמני, בשני מאבקים גדולים עמדה מפלגתנו נגד חששת יד למיליטריזם הגרמני, ונשאה על שכמה את עיקר כובדה של מערכת היסטורית זו, מבלי לפנות עורף למצפוננו ולעיקרי שליחותנו.

המפלגה מסכמת את ארבע שנות השתתפותה בממשלה בהכרה, כי שירתה בנאמנות את ענייני העם והמעמד, לא רק לפי מידת הכוח שהעניק לה הבוחר אלא למעלה סות, בצמי' דותה להמוני העם, למאזוייהם וצרכיהם יכולת המפלגה לערוך מאבקים נמרצים ולהיות גורם בחיי המדינה, שהשפעתו חרגה מעבר לכוחה המספרי של הסיעה בכנסת ובממשלה.

ג. המשרדים, שהופקדו בידי שרי אחה"ע-פוע"צ

מכוחם של 10 חברי כנסת העמידה אחדות העבודה שני שרים ופגן שר אחר, אשר פעלו בממשלה באחריות ובעזר, היו שותפים לכל הישג והתקרעות, עמלו למנוע שגיאות ולקדם כל יוזמה חיובית, שירותם למדינה כחברי הממשלה וכאחראים על התפקידים שהופקדו בידיהם במישור, הוכחה בעליל.

שרי אחדות העבודה הוכיחו הלכה למעשה אחריות, יוזמה

וכושר ביצוע בפיתוח הפעולות של משרדיהם. תוך שקידה נא-
מנה על טובת הציבור. הקפדה על עקרונות ודביקות במגמות
היסוד, אצפ"י שהמגמות הכלליות של הרוב בממשלה הצרו
חכופות את צעדיהם.

פעולתו של משרד הפנים, בראשותו של י. ברי-
יהודה, הודרכה ע"י חמש מגמות יסוד:

1. דמוקרטיזציה של השלטון המקומי;
2. דאגה לחלוקה צודקת יותר של עול המסים המוניציפליים
והפניית העזרה הכספית, המוגשת לרשויות המקומיות
מקופת הממשלה, אל הישובים החלשים והנוזקים ביותר;
3. השגחה על שימוש יעיל בתקציבים ומניעת בזבזן של
כספי הציבור.

4. הקפדה על קיום החוק מצד האחראים על הפעולה
המוניציפלית;

5. מערכה נמרצת להגנת חופש המצפון של העולה והנאורח
נגד מגמות ההשתלטות של הקליקלזום.

בתקופת השר הנוכחי נערכה מוניציפליזציה כמעט מוש-
למת בישוב היהודי והורחבה הפעולה להקמת מוסדות שלטון
מקומי בקרב האוכלוסיה הערבית. התקדמה במידה נרחבת
התחיקה המוניציפלית, הוכנה והוגשה לכנסת הצעת חוקת ה-
שלטון המקומי, הוקמה המועצה לשלטון מקומי, כבמה ציבורית
לבידור והחלפת דעות והמחלוקה להדרכה וביקורת של משק
הרשויות המקומיות, שנועדה למנוע בזבזן, לפקח על שימוש
אחראי במסים ולספק אחריות יתר לתקציבים.

המענקים הכספיים שתקציב המדינה העמיד לרשות משרד
הפנים, שימשו בידיו אמצעי לעודד ולחזק את הרשויות הנצי-
רכות והחלשות ביותר. מתוך תשומת לב מיוחדת לישובי הער-
לים ולצרכי פיזור האוכלוסים גם הוקמה מחלקה מיוחדת לטר-
פיל ולעזרה לעיירות העולים, לפיתוחן של עיירות אלה גוייסו
בשלוש השנים האחרונות שבצה מיליון ל"י, כדי לספק להן
חשמל ומים, כבישים ובניני ציבור ושירותים אחרים שהם
הכרח למקום ישוב תרבותי.

משרד התחבורה, בראשותו של השר משה
כרמל, שקד בנאמנות ובכשרון על:

- א. פיתוח מכסימלי של התחבורה הישראלית ביבשה, בא-
ויר ובים, בהתאם למגמות הפיתוח הכלליות של הארץ,
פיזור האוכלוסיה וצרכי המתפתחים ומשתנים של ציבור
הנוסעים.

- ב. הגנה על האינטרס של הנוסע, מבחינת טיב השרות,
נוחותו, והבטחת מחירי נסיעה עשמיים.

- ג. פיתוח נמלי הארץ ובנין נמלים עמוקי מים נוספים, ביס-
התיכון ובמפרץ אילת, בהתאם לתחזית הייבוא והייצוא
בשנים הבאות.

- ד. שמירת האופי הקואופרטיבי של שירות האוטובוסים, תוך
הבטחת הפיקוח והמרות הציבורית על שירות ומתן פת-

רון יעיל וצורך לבעיות השכירים.
 ת. שכלול השירות של רכבת ישראל בהובלת משאות ובהסעת נוסעים והפיכתה לשירות עממי; סלילת מסילות חדשות לדרום בהתאם למגמות פיתוח הנגב.
 ואכן, בתקופת ארבע השנים נתחוללה מהפכה שקטה אך יסודית. בתחבורה הישראלית על שלושת ענפיה. והיא מקיפה כבר עתה קרוב ל-70 אלף עובדים, הסתעפה והשתפרה מאוד התחבורה היבשתית ותאווירית בפנים הארץ; התרחבה רשת התחבורה העצמית עם ארצות אירופה, אמריקה, אפריקה ו-אסיה; הספנות הישראלית גדלה פי שלושה והיא תוכל לפי ההזמנות שנעשו במספנות, בשנתיים הבאות, מספנות ישראל, העומדות לקום בחיפה, יהיו גורם נוסף בהתפתחות הספנות הישראלית.

בעזרתה הפעילה של משרד התחבורה כבשה לת חברת התעופה הישראלית מקום כבוד בתעופה הבינלאומית.

משרד החקלאות. בהשתתפות סגן שר החקלאות, זאב צור, קידם את הייצור החקלאי בשיעור של 15% לשנה, טיפח את המיכון ופיריון העבודה, פיתח מפעלי מים, הכניס גידולים חדשים, הרחיב את ענפי בעלי החי, ביסס את הדיג וקידם את החקלאות בכפר הערבי.

עם זה פעל להבטחת מחירים נאותים בעד תוצרת חקלאית, באמצעות הסכמים למחירי מינימום מובטחים ומתן סובסידיות, ארגון מועצות שיווק, השפיע על תוצאות הייצור, פעל לצמצום היבוא החקלאי, להרחבת היצוא, לקונסולידציה של חובות, לאסוף פקח אשראי ולהגשת עזרה לנפגעי טבע.

בתקופת ארבע השנים נאבקנו בממשלה על מקומה של החקלאות במשק הלאומי ובתקציבי הפיתוח. לשיפור תנאי ה-מימון והקלת עול הריבית, לקונסולידציה מוחלטת של חובות קצרי מעד, להקטנת מחיר האספקה והשירותים, לצמצום הוצאות החייוך, ביטוח פגעי טבע, כיסוס ההתיישבות החדשה ועידוד המשק השיתופי והקואופרציה לסוגיה.

משטר של תיכנון כולל

העשור השני לקיום המדינה יעמיד את העם בפני משימות, שקשיים כלכליים ומאמצי הגשמה מרובים יהיו כרוכים בביצוען.

תחליכי היסוד, שפעלו בעשור הראשון יוסיפו להתקיים גם בעשור הבא: תימשך העליה מגלויות מועזעות ומחמר טות; יתמיד ההכרח בכיבוש שממות וריבוי ישובים בגליל, בנגב ולאורך הגבולות; יגבר הצורך בפיתוח מקורות קיום חדשים לאוכלוסים המתרבים; עול הבטחון אף הוא לא יוקל, אך התנאים האובייקטיביים לעמידה במשימות אלה יהיו, מבי

חינות מסוימות, קשים יותר מאשר בעשור הראשון. מקורות ההון מהחוך יפתחו באורח רדיקלי, לכשיאולו השילומים ויצומצמו המענקים; המשך הפיתוח יהיה כרוך בהוצאות גבוהות יותר כי המים הזולים כבר נוצלו והאדמות הסובות כבר נושבו ברובן המכריע; עול פרעון חובות המדינה יכביד יותר מקודם ופיתוח התעשייה יחייב מאמץ מוגבר להשיג אחיזה בשוקי החוץ מול תחרות גוברת. נוסף למשימה הכבדה של הכשרת תנאים לקליטה יצרנית של העליה קוראים לנו שני תפקידים כלכליים-סוציאליים דחופים:

- יצירת תעסוקה לדורשי העבודה, לרבות בני נוער מתבגרים ולחיילים משתחררים.
- העלאת תנאי הקיום של שכבות נרחבות מכל העדות, שהמדיניות הסוציאלית והכלכלית בעשר השנים האחרונות הניחה אותן במצוקה ובמעמד נחות ומקופח. בעיות סבוכות אלה לא תבואנה על פתרונן בדרך הסטיכיה הפרועה והאנרכית הקפיטליסטית. המסווה את עצמה כליברליזם כלכלי, בלי התערבות קתכוננת מרחיקת-ראות, תכרע המדינה תחת כובד המשימות.

אחדות העבודה קוראת למשטר-תכנון-כולל של כוח הא-דם, נכסי הכלכלה ומקורות ההון. שיקיף את כל הצורות החברתיות של הפעילות הכלכלית - המשק הפרטי, הממלכתי וה-פרעלי - ישלבן יחד לשירות המשימה הלאומית ויכוון אותן אל המטרות הכלכליות שתקבענה כראשונות במעלה במסגרת התוכנית הכוללת ובתחום מוגדר של זמן.

משטר התכנון יגשים את משימותיו המוגדרות ע"י הפע-לתן וסילובן יחד של שלוש זרועות: החקיקה הפרלמנטרית, העידוד הכלכלי וההתנדבות האישית-חלוצית. לשם כך תוקם מועצת התכנון ממלכתית, בראשות ועדת שרים, לבחינה מוקדמת של אמצעים והצעות המכוונים לפרודוקטיביות של האוכלוסיה, להבראת המשק ולקידום המדינה לקראת עצמאות כלכלית. המועצה תיעזר במומחי הממשלה למשרדיה ה-שונים, מבלי לתורק למנגנון חקר עצמאי וחדש, ותגיש את המלצותיה וסיכומיה לממשלה ולוועדותיה.

עוז לשנות

איתנה הכרתה של אחדות העבודה, כי פורענות אורבת לחברה ולמשק בישראל, אם לא תיפול הכרעה ברורה וחד-משמעית למפנה רדיקלי ומתוכנן במערכות חיינו.

אחדות העבודה דוחה בתוקף את פתרונות הכוזב, המבקשים לרפא את המשק הלאומי על דרך הקפיטליזם: הסקרתו למשחק חופשי של כוחות כלכליים עוורים ואינטרסים נצלניים, הורדת רמת חיי הפועל, פיתוח המטבע, אבטלה, אינפלציה וכי"ב פתרונות, העשויים אך להחמיר את המצב. אחדות העבודה רואה את השנים הקרובות כתקופת זמן,

סעיפייסוד בתיכנון

הפיתוח המשקי

המשק מזורז של פיתוח משקי בחקלאות, תעשייה, מח" צבים, בתחבורה ימשש גם בעשור הבא הכרח כלכלי עליין ותנאי קליטה, לבטחון ולעצמאות כלכלית. לכן יש להגדיל את התקל המיועד לפיתוח בתקציב, המדינה ע"י הפניית כל האמצעים ממקורות חוץ למטרות פיתוח, קליטה ובטחון.

- הרחבת שטח הקרקע המעובדת ע"י החישובות חדשה והגדלת האוכלוסיה בישובים שבאזורי הפיתוח ובספר, ביצוע מזורז של מפעל המים הארצי ומפעלי מים אחרים.
- קידום רב מידות של התחייבות בנגב המרכזי והדרומי, פיתוח אילת וישובי הנגב הקיימים מכבר, חיזוק ההתיישבות היהודית בגליל.
- הכוונת העליה ומפעלי הפיתוח לאזורי הספר, לגבולות ולחלקי הארץ דלילי האוכלוסים.
- הרחבת אפשרויות הייצור התקלאי, ע"י מניעת יבוא הקלאי מתחרה ותגברת היצוא של תוצרת הקלאית.
- פיתוח תעשייה, וביחוד מפעלים המבוססים על אוצרות הטבע וחומרי הגלם המקומיים. המייצרים אמצעי יצור וחומרי יסוד לתעשייה המקומית ולייצוא.
- פיתוח מפעלים הידרו-חשמליים במשולב עם מפעלי המים.

- פיתוח הספנות וענפי התחבורה האחרים.

שימוש במקורות ההון

אחדות העבודה—פרעלי ציון תילתם למען: שימוש מלא של כל מקורות ההון מחוץ לצרכי פיתוח יסודי, קליטה ובטחון בלבד, ומניעת „אכילת" הון זה ע"י הפניית חלקים גדולים ממנו לצריכה שוטפת.

הפרדה קפדנית בין תקציב הפיתוח לתקציב הרגיל למי ניעת השימוש באמצעים המיועדים לפיתוח לשם איזון התקציב הרגיל.

מניעת העברת הון לאומי לידיים פרטיות. גיוס השקעות יצרניות בדרך של הצבר פנימי.

המפלגה תתמוך בעידוד השקעות הון פרטי ותתבע את הכוונתו לענפי ייצור פרודוקטיביים, אף תתנגד למתן הנחות מופרזות במסים, אשראי, שכר וכו'.

אחדות העבודה מזהירה בפני האשלייה כי ההון הפרטי יהיה גורם ראשי בפיתוח הארץ. הנסיון מלמד, כי גם להבא יפול עול הפיתוח, ברובו ובעיקרו, על הכוחות החלוציים ועל ההון הלאומי, הממלכתי והפעיל.

הכוונת כוח-האדם

תכנון והיערכות משקית כוללת אינם ברי ביצוע, בלא אפשרות של הכוונה, ולו אפילו מוגבלת, של כוח האדם במ

בה תייבת החברה הישראלית, בהדרכתה של הנהגה מדינית עזת נפש ומעש חלוצי-פעיל, לחולל שינוי יסודי במערכות חיי המדינה — למען כינון משטר חיים, שיסודו הכלכלי — העמל הישר והמפרנס, הקיום מייצור עצמי ורמת חיים התואמת את היכולת הממשית של הכלכלה הלאומית; יסודו החברתי — החלוציות והשוויון הסוציאלי; יסודו הרעיוני — ערכי הציונות הסוציאליסטית בהגשמתם; יסודו הפוליטי — עצמאות לאומית והגמוניה פעילת ממשית. מדיניות המכוונת להבראת המשק ולהתקדמות לקראת עצמאות כלכלית מחייבת תמורה הריפה: לסתימת הפער בין עבודה ללא-עבודה; בין אהנו האוכלוסים בענפי ייצור לבין המתפרנסים על תיווך ושירותים; לשינויים ביחסי שכר ורווח; לשליטה ממלכתית על יבוא ויצוא ושיקוח על המטבע; למתן זכות בכורה לצרכי הפיתוח וההתיישבות; לפיצוי יתר לכל מי שעומס על שכמו את שליחות המשימה הלאומית במסגרת התכנון הכולל; ליתר שוויון ולהעלאת שכבות נחשלות בדרך של עידוד סכנון.

זהו הכרעה למשטר ציוני-סוציאליסטי, כהכרח לאומי אוניקטיבי, כתנאי קליטה המיליון השלישי, בדרך לעצמאות כלכלית ולכושר עמידה מדינית-בטחונית במבחנים הצפויים. אחדות העבודה קוראת לבוחר להשיב תשובה אמיצה למצב המחייב עול לשונה, אומץ לחרוג ממעגל של שגרה ורפיון וקנה לבנות משק לאומי בריא וחברה נאמנה ליעודיה.

מוסדות תיכנון

המועצה לתיכנון המשק

הוקם מועצה ציבורית לתיכנון המשק הלאומי, ולעידוד ההתיישבות והפיתוח, אשר תערוך תכניות והמלצות, שהוגשנה לאישור הממשלה והכנסת, בדבר: קידום העצמאות הכלכלית, פיתוח אוצרות הטבע, מקור רות המים, התחבורה וכו'; פרודוקטיביות ופיתוח האוכלוסיה; הכוונה יצרנית של כוח האדם ובמיוחד של הנוער; הפניית ההון הציבורי למטרות פיתוח, קליטה ובטחון; עידוד ההתיישבות החקלאית, המשק העצמי והיצרני ופיתוח תעשיות היסוד; חלוקה צודקת של העול הסוציאלי והבטחת רמת חיים הוגנת לכל.

תיכנון ובנין ערים

יוגשם חוק תיכנון ובנין ערים, שהוגש ע"י שר-הפנים, הכולל הקמת מועצה ארצית לתיכנון ולבנייה, אשר תפעל למען:

א. איכולוס מתוכנן של הארץ כולה; הגנה על הקרקע החקלאית, לבל תנוצל למטרות לא חקלאיות; איתור שטחים לבנין ערים ואזורים לתעשייה ומלאכה; פיתוח התחבורה, הנמלים, קווי המים והחשמל; חלוקה מחודשת של מגרשים למניעת ספסרות; ביעור שכונות עוני; מניעת הקמת ריכוזים טריטוריאליים לפי מוצא עדתי ועוד.

דינה. וראש לכל של בני הנעורים. המונה זו תיעשה ע"י הפעלה אמצעי עידוד שונים ופעולה חינוכית נרחבת. ביחוד בקרב הנער. ותסתייע גם בתחיקה הממלכתית.

א. הנהגת שירותי החלוצים לחובה למטרות חינוכיות ב"ת תר: חיוק ישובי עולים וישובי הספר. ביצור הגבולות נכיוש מקורות מחיה חדשים. הפעלתו של שירות החובה תיעשה בה במידה שהתנגדות החלוצית לא תספיק לביצוע משימות לאומיות חיוניות.

ב. העסקת נשים וקשישים במנגנונים ובשירותים ע"י הטלת מכות מינימלית, יצירת תנאים, שיאפשרו לנשים לעסוק בעבודה חלקית מחוץ לביתן.

ג. הגבלות להעסקה מופרות של כוחות צעירים במנגנונים ציבוריים ושירותים.

ד. צמצום המנגנונים הציבוריים.

ה. העתקת בתי אולפן, מוסדות מחקר, מדרשות ומוסדות ממשלתיים וציבוריים לאזורי הפיתוח.

ו. הרחבת מפעל עלית הנער במשקים ההתיישבותיים.

ז. עידוד לתנועות נוער חלוציות ולהכשרת נוער לחפקידים חלוציים.

ח. ריבוי מוסדות חינוך והשכלה מקצועית וחקלאית. הגר ברת מקצועות אלה בבתי הספר.

ט. מדיניות שבר ושיכון. המעוררת פיזור גיאוגרפי של האוכלוסיה ופנייה לענפי ייצור.

בעלות ממלכתית

א. קרקעות המדינה והלאום וכן אוצרות הטבע חייבים להישאר קניין עולם של העם.

ב. מפעלי יסוד חיוניים למשק הלאומי אין להפקיעם מ" בעלות ממלכתית. כדי להעבירם לידיים פרטיות.

ג. יש להרחיב כהדרגה ובאופן שיטתי את המשק הסמלכי תי. הן כדרך של הקמת מפעלים חדשים ברשות המדינה והן ע"י רכישת מניות במפעלי סתת פרטיים. כתמורה להלוואות הניתנות להם מידי האוצר

עידוד ההתיישבות

הרחבתה ועידודה של ההתיישבות העובדת. על כל צור

תיה. עורנה מהיוה משימה ראשית למדינה. אשר מרבית אדי מתה אינה מיושבת עדיין. התפקידים הקוראים לארץ בעשור השני - קליטה, אכלוס, הרחבת בסיסי הייצור והאספקה העצ

מית. העלאת רמת התזונה של שכבות רחבות. חיוק בטחוני של הספר וקידום העצמאות הכלכלית - לא יבואו על סיפוקם.

אלא אם כן תורחב והבוצר ההתיישבות ויתחדשו המאמצים לחולל בנוער. בעם ובקרב העולים תנועה להתיישבות ולספר.

1. פיתוח מזורז של מפעלי המים, ובראש וראשונה העברת מי הירדן ממקורותיו בצפון אל אדמות הנגב.

2. מדיניות של עידוד ועדיפות להתיישבות ולחקלאות בכל תכניות הפיתוח.

3. חיוק מזורז של ההתיישבות הצעירה - הקיבוצית והאינדוסטריאלית.

4. טיפוח ועידוד הנושא החלוצי והקיבוצי בקרב העולים. הנער הולמד והעובד ובין יוצאי צה"ל.

5. הפניית כוח עבודה, הון וידע טכני להתיישבות, לספר וליושבי הפיתוח.

6. ביסוס משקי הקלת נטל החובות, אשראי נוח, חיטול מצוקת השיכון, כיסוי הוצאות השירותים המוניציפאליים. הבטחון והחינוך העלייסודי.

מעמד חוקי להתיישבות ולקואופרציה

יובטח בחוק מעמד משפטי מוכר לקיבוץ, לקבוצה, למר

שב. למושב השיתופי ולקואופרציה לסוגיה; תוכר זכותם של גופים אלה לקבוע בעצמם את משטרם התברתי הפנימי, זכויות וחובות החבר, סמכות המוסדות המקומיים והזיקה ההדדית בין המשק ובין תנועתו הארצית.

מדיניות חקלאית

החקלאות הגיעה להישגים גדולים בהרחבת הייצור. תאס" פקה והייצוא ובהעלאת היבולים ופריון העבודה. אלה איפשרו הוזלה יחסית של מחירי התוצרת החקלאית. אולם תוצאות התיווך הגדולות וייקור תוצאות הייצור והריבית, נוסף לפגעי טבע, תוצאות שמירה ובטחון - גרמו לירידת ההכנסה הנקייה של החקלאים, להסתככות בחובות ולתוסר איוון.

הקפאת הפיתוח החקלאי אין בו משום פתרון. החקלאות משמשת יסוד גם לענפי משק אחרים בתעשייה ושירותים. הפ" סקת פיתוח יגרום לקפאין ומשבר במשק כולו. דרושה איפוא מדיניות אנרגית עקבית. הבנויה על הפסקת היבוא המתחרה, הגברת היצוא ושנינוים גדולים במיטון, מחירים וכו'. ואלת עיקרי המדיניות הדרושה:

1. קרקעות הראויות לציבור חקלאי לא תימסרנה למטרות אחרות.

2. ייאסר יבוא של כל תוצרת חקלאית. המתחרה בתוצרת מקומית.

3. ייקבע מדד קבוע, אשר על פיו ייקבעו יחסי המחירים שבין התוצרת החקלאית לבין מוצרים ושירותים שהחקלאים צורכים אותם. ירדו מחירי התוצרת החקלאית, בעד שמחירי המוצרים האחרים נשארו בעינם - יהיו החקלאים זכאים לפיצוי מאוצר המדינה. בשיעור ההפרש שיווצר. בדרך זו יוענק לחקלאי מה שמעניקים תוספת הויתר לפועל השכיר ותוק ה"הצמדה" - לבעלי השקעות בניירות ערך.

4. יוזלו תמרי ייצור ראשונים כגון: רשנים, חלקי-חילוק, מססוא, תמרי-הדברה ועוד. מחירי המים יותאמו למחירי התוצרת החקלאית.

5. פעולה מוגברת להרחבת הייצוא החקלאי.

6. תקציבי ההתיישבות ופיתוח, מחירים מובטחים, טוב" 15

סידיות ואשראי יכונו בהתאם לתוכנית ארצית של ייצור שבמסגרתה תיקבע באופן פרופורציונאלי לכל יחידת-משק כמות הייצור המאושרת לת.

7. תחול רפורמה בתנאי המימון של ההתישבות ותקציב הפיתוח. התקציב ההתישבותי יינתן ל-50 שנה ב-2% ריבית ותקציב הפיתוח ל-25 שנה ב-4% ריבית; תורחב פעולת ה"קונברסיה" לחובות המשקים על השקעות שנעשו במימון לא מתאים.

8. אוצר המדינה ישא באחריות לכיסוי נזקים, הנגרמים מבצורת ופורענויות אחרות. יאורגן ביטוח הדדי של החקלאים, בהשתתפות הממשלה. בפני פנעי טבע, תדירים בענפי החקלאות.

9. הממשלה תעודד את השיווק הקואופרטיבי, תסייע לפי תוח שווקים להקמת מרכזי שיווק, לעיבוד התוצרת, לשימורה ואיחסונה; כן תסייע לכל פעולה העשויה לצמצם את הפער שבין המחיר המשתלם ע"י הצרכן לבין התשלום שמקבל היצרן.

10. תחולל מצוקת הדירור הקיימת במשקים החקלאיים. ה"ממשלה תדאג לכיסוי הוצאות הבטוח, השירותים המוניציפאליים והחינוך בכיתות ההמשך.

11. יפותח הדיג בים-סוף, יקודם בנין מעגנים בקרבת ישר בי הדיג. תורחב העשית שימורי הדגים ויובטחו לדייגים מותרים מינומס.

קידום התעשייה

אין קידום התעשייה סותר את פיתוח החקלאות ואיננו צריך לבוא על חשבונה. רבים מפעלי התעשייה המייצרים חר מרים לחקלאות, או מעבדים חומרי-גלם המיוצרים על ידי החקלאות. תעשייה חקלאות תלויה זו בנו ונשענת אחת על השניה.

1. פיתוח תעשיות היסוד עדיף על פיתוח תעשיות צריכה. ויש להעניק להן זכות בכורה בהשקעה ומימון מאמצעי המדינה.

2. ארגון יעיל של הייצור התעשייתי והחולת ההוצאות ה"כלליות.

3. עידוד יבוא הן פרטי להשקעות פרודוקטיביות בחרושם.

4. פיתוח מפעלי התעשייה ברחבי הארץ.

5. חולת הייצור ע"י סטנדרטיזציה, מניעת ייצור מפוצל למצרים רבים, הסכון בהוצאות הכלליות, העלאת הפירון, נ"צול יתר של כושר תפוקת מנגנון הייצור הקיים.

6. הכוונה מכסימלית למטרות יצוא ועידוד הייצור ליצוא ע"י פרמיות.

7. ארגון חברות ליצוא תעשייתי במיקוח הממשלה ובסיועה.

8. מתן הלוואות ממשלתיות למפעלים פרטיים יותנה בהג"הלת חשבונות סדירה המאפשרת ביקורת ופיקוח, אם ההלוואה אינה עולה על 50 אלף ל"י; השתתפות הממשלה בסכומים גבוהים יותר תיעשה בדרך של רכישת מניות המפעל.

עדיפות לאזורי פיתוח וישובי ספר

אזורי הפיתוח, שקלטו את חלק הארי מהעלויות האחרונות, הם עדות חיה לכשלונה של היוזמה הפרטית כגורם מפתח ומקדם. משימת הפיתוח תעמוד גם בעתיד בראש וראשונה על שכמי היוזמה הממלכתית והפעילות.

אחרות העבודה - פעילי ציון תפעל למען:

1. הקניית זכות ככורה לתושבי אזורי הפיתוח והספר לגבי כל עבודה, תפקיד וחזון הקשורים באזור.

2. הפניית אמצעי הממשלה והמשק הפועלי בראש וראש שונה לאזורי הפיתוח והספר.

3. הצמדת אינטליגנציה ואנשי מקצועות חופשיים ע"י הע"ברת מוסדות מתאימים של המדינה וההסתדרות ושיכון עוב"דיהם במקומות העבודה.

4. דאגה לתעסוקה יצרנית מלאה.

5. הענקת הנחות במסים.

6. מתן חינוך על-יסודי חינם לילדי התושבים, הקמת מוס"דות חינוך תיכוני וגבוה, העלאת הרמה ההשכלתית והכשרת גרעונים פעילים למילוי תפקידים ציבוריים-מקומיים, אזוריים וארציים.

7. הענקת זכות שיכון לפי הסטנדרט המעולה במסגרת ה"בנייה הממלכתית.

8. פיתוח מפעלים קואופרטיביים-יצרניים.

9. כיסוי הוצאות הבטוח ביישובי הספר ע"י המדינה.

10. טיפוח הדמוקרטיה הפנימית והגנה על התושב נגד לחץ, כפייה ופרוטקציה. הפוגעת בכבוד האדם ובזכויותיו כתושב המקום וכחבר ההסתדרות.

הבראת מיבנה התיווך

חוליות התיווך המרובות והוצאות התיווך הגבוהות, שהג"עו בחקלאות, למשל עד ל-50% מהכנסת היצרן הן בעוכרי המשק. למען הבראת התיווך יש לנקוט באמצעים הבאים:

1. ריכוז ענפי יבוא חיוניים בידי הממשלה, או בידי חברה ציבורית בפיקוח ממשלתי.

2. הפחתת מספר חוליות התיווך בין היצרן והצרכן.

3. עידוד שיווק קואופרטיבי ישיר מהיצרן לצרכן. באמצעות צרכניות, חנויות, "תנובה" וכל דרך אחרת, העשויה לצמצם את התיווך ולהסדק בהוצאות.

4. ריאורגניזציה בדרכי שיווק של "תנובה", "המשביר" וה"אגודות הצרכניות במטרה להגיע להחולה מכסימלית.

לא פיתוח - אלא ייצוב המטבע

המגמות לפיתוח המטבע הישראלית, שמפלגות הימין לר"חסות להן וחוגים מסוימים מן הצמרת הכלכלית של מפא"י תומכות בהן, נושאות סכנות גדולות למשק ולכל המתקיים על עבודתו, פיתוח המטבע יגרום להתקורות, להורדת השכר הריאלי, לצמצום הייצור, לעליית האבטלה ולהתעשרות ספס"רית של בעלי רכוש. הוא יפגע קשה גם בבעלי החסכון הפרטי.

אל מול מגמות הפיתוח תובעת אחדות העבודה – פועלי ציון – מדיניות עקבית לייצוב מחירים, לריסון נוסף של ההתייחסות והספסרות, אלה יושגו ע"י הגברת הייצור, הפחתת רווחי התן, צמצום התינון, עידוד ההתחרות והורדת שרי הריבית.

פיתוח ירושלים

המפלגה תיוון במנסת חוק עידוד פיתוחה של ירושלים, במנסה לחוק את כוחה מבחינה בטחונית, כלכלית וחברתית. יש להת זכות עדיפות למפעלי תעשייה בירושלים, להפנות אליה עולים רבים ולעשות לקליטתם היצרנית. ירושלים, שהיא עיר בירה ועיר ספר כאחת, זקוקה לעזרה פעולה ומתוכננת מטעם שלטונות המדינה, על מנת לעשותה גם עיר פיתוח, קליטה וגידול – כראוי לבירת ישראל.

אחריות המדינה על כל אזרחיה

מדינת ישראל חייבת לשאת באחריות כלכלית וסוציאלית לכל אזרחיה: להבטחת תעסוקה, קיום הוגן, אפשרויות השכלה וחינוך, סעד לנחשלים וביטוח סוציאלי מקיף.

תעסוקה מלאה

מדיניות של תעסוקה מלאה היא תנאי לקליטת העליה ולהגברת הייצור: היא סימן היכר לאיטיו של המשטר.

1. אחדות העבודה – פוע"צ דוחה בתוקף את תוכניות היסון, שגם חוגים במפא"י נחפסו להן, המצדדות בקיום חיל"מילואים קבוע של מובטלים כגורם בולם את המאבק לעליית שכר והטבת תנאים סוציאליים.

2. המפלגה דוגלת בעקרון של זכות עבודה לכל אזרח ת"רשום בשירות התעסוקה: לצעיר, למבוגר ולקשיש, לאיש ולאשה, לעולה החדש ולתושב הוותיק, ליהודי ולתושב הערבי.

3. יובטחו זכויותיהם של קשישים ומובטלים בכופר עבודתם, ע"י שריון אחוז של עבודות מסוימות לתעסוקה של קשישים והבטחת מקורות תעסוקה לרשותם הבלעדית של מובטלים.

4. דאגה להכשרת פועלות והעסקתן בעבודות יצרניות ומתן אפשרות לעבודה מחוץ לבית, ע"י הקמת מיסדות ילדים הסמוך כיום למקומות עבודה גדולים, על חשבון המדינה, ההסתדרות והמעביד.

5. יצירת אפשרויות לרכישת מקצוע יצרני ולהשתלמות בו לכל דורש.

להגנת העובד

אחדות העבודה תיוון:

1. חוק שיבטיח הלכה למעשה, שכר עבודה מינימלי לעובד שכיר בעבודה בלתי מקצועית, ששכרה אינו מובטח בהסכמים קולקטיביים, שכר המינימום יתבסס על תעריפי האיגוד המקיף

צווי והשכר המקובל בהסכמים קולקטיביים.

2. חוק השלום שכר שווה בעד עבודה שווה לאשה כלגבר, לעובד מבני המיעוטים כלעובד היהודי.

3. חוק מיצויי פיטורין לעובד שפוטר מעבודה, דמי הפי"צ צויים לעובד יהיו לפחות בשיעור שכר שבועיים עד חודש, עפ"י השכר ששולם לו בשנת עבודתו האחרונה.

4. צמצום סולם דרגות המשכורת, במגמה להקטין את הפער בין דרגה לדרגה והעמדתן על 10 דרגות בלבד, במקום 16 הסיימות.

5. הרחבת חוק שירות התעסוקה על כל המקצועות, על מנת שיכלול גם את העובדות במשק ביתן, יובטח פיקוח ציבורי על פעולות שירות התעסוקה; ייקבעו תקנות וסדרים למניעת כל אפליה ספלטית במתן עבודה או מניעתה.

6. איסור קיום לשכות עבודה פרטיות ומפלגתיות; שמירה על ערכי הממשי של שכר העבודה ע"י הצמדתו הבלתי-מסוייגת ליוקר החיים.

8. איסור פיטורים שרירותיים וקיום עקרונות הוותק והחזר בעבודה.

9. העלאת שכר הפועל בענפי הייצור, ובמיוחד בדרגות ההכנסה הנמוכות.

10. הפחתת מספר החייבים במס ההכנסה מקרב השכירים, ע"י הצמדת המינימום החייב במס על 280 ל"י הכנסה חודשית למשפחה בת 4 נפשות.

11. הקטנת אחוז מסי העקיפים במבנה המסים, צמצום הפערים בשכר ומשכורת.

בעל המלאכה – בן ברית לעובד

המדיניות הכלכלית-הסוציאלית שהעלתה את המדינה על פסים של יוזמה קפיטליסטית פרושה, מתוך הערפת האינטרסים של הבורגנות הגדולה, פגעה קשה גם כבעל המלאכה, שאינו מוגן כראוי ואינו מסוגל לעמוד בתחרות הקשה עם אמצעי הייצור התדושים, לכן יש ורמת חייהם של בעלי המלאכה נופלת אף מזו של הפועל השכיר.

1. המפלגה תיאבק למילוי התביעות הצודקות ולשימור רמת חייהם של בעלי המלאכה, ובעיקר של השכבות הנחשלות שב"הם, היא תסייע בארגון, בעצה, במאבק ציבורי, בהדרכה מיש"פסית ובצורות אחרות לכל יוזמה של התארגנות עצמית יחופ"שית של בעלי המלאכה בשותפויות, בקואופרטיבים ובכל מס"גרת אחרת שתמצא הולמת את צרכי מלחמת הקיום של שכבה סוציאלית זו.

2. להקלה בעול המסים, להשגת מבני עבודה מתאימים בשכר דירה נמוך, למתן אשראי נוח לרכישת חומרי גלם וכיוצא באלה אמצעים העשויים להקל את מצבם.

3. אחדות העבודה רואה בעובד העצמאי בן-ברית לעובד השכיר ולעובד במשק הקואופרטיבי ובמשק הפרעלי העצמאי וידה מושטת לשותפות עמו בהנהגה על קיומו והתפתחותו.

ביטוח סוציאלי

אחרות העבודה תיווג ותיאבק לאישורה של מערכת חוקי ביטוח סוציאלי, שציקריה הם:

1. קיצבת ילדים יוצע חוק, אשר על פיו ישלם המוסד לביטוח לאומי קיצבה חודשית למבוטח בסך 4 ל"י בעד הילד הראשון והשני; 8 ל"י בעד השלישי; 10 ל"י בעד הרביעי; 12 ל"י בעד החמישי; בעד כל ילד נוסף 12 ל"י.
2. הקצבות תשלומה מיום היוולד הילד, עד הגיעו לגיל 16 ותהיה צמודה למדד יוקר המחיה.
- עובד שאיננו עצמאי דמי ביטוחו ישולמו בשיעורים שווים ע"י המבוטח, המעביד ואוצר המדינה; עובד עצמאי, שהכנסתו אינה עולה על 200 ל"י לחודש — דמי ביטוחו ישולמו 2/3 ע"י אוצר המדינה ור"ב 1/3 ע"י העובד. אם הכנסתו עולה על 200 ל"י ישולמו דמי הביטוח בחלקים שווים ע"י המבוטח והמדינה.

ביטוח אבטלה כל אזור, הרשום בשירות התעסוקה, ללא הבדל גיל, מין, עדה ולאום, זכאי לעבודה בהתאם לסגולותיו, לאפשרויות המ"ש וצרכי הפיתוח.

עובד המובטל מאונס משך תקופה שתוגדר בחוק, ושירות התעסוקה לא הציע לו עבודה, זכאי לגימלה מודרגת בהתאם למשך האבטלה ולמצב המשפחתי.

ביטוח בריאות

יוצע חוק בריאות לכל האוכלוסייה, שיספק למבוטחים ולבני משפחותיהם אישפות, טיפול רפואי כללי ומקצועי, ריפוי שיניים, שירותי רפואה מונעת, תרופות והוצאות נסיעה חסכה של חולה לשם קבלת טיפול רפואי, החלמה אחרי מחלה קשה או ניתוח. החוק יבוסס על ההכרה בהתארגנות העצמית של מבוטחים לעזרה הדדית (קופות חולים).

דמי הביטוח ישולמו דלהלן: מבוטחים שפרנסתם אינה עולה על 200 ל"י לחודש ישלמו 2% מהכנסתם; עולה הכנסתם על 200 ל"י לחודש ישלמו 3% מהכנסתם; עולה הכנסתם על 400 ל"י לחודש ישלמו מחצית הביטוח, ואילו המחצית השניה תשולם ע"י האוצר והמעבידים.

חוק ביטוח הבריאות יורחב גם על אובדן שכר מחמת מחלה. עובד שכיר, המפסיד את שכרו מחמת מחלה, יקבל מאת המוסד המבטח, החל ביום השלישי למחלתו דמי מחלה בשיעור מודרג לפי מצבו המשפחתי, אך לא פחות מ-50% ולא למעלה מ-80% משכרו הממוצע. מבוטחים שהם עובדים שכירים — דמי ביטוחם ישולמו ע"י המעבידים; מבוטחים שהם עובדים עצמאיים ישלמו בעצמם את דמי הביטוח.

החוק לא ישנה לרעה הסדרים קיימים, שנעשו בין עובדים למעבידים, הוא יכיר בארגוני עובדים לעזרה הדדית.

ביטוח נכות

נכה עקב תאונה (שאינה תאונת עבודה) או מחלה, או

בלות הגוף (מחלות זקנה) יהיה זכאי לטיפול ראוי, לאישפוז במוסד מתאים, לפנסיה חודשית מידרגת לפי מצבו המשפחתי ולשיוקום מקצועי, אם החולה לא יאושפו במוסד — זכאית המשפחה לקבל את הוצאות האישפוז.

דמי הביטוח בשיעור שייקבע ישולמו לפי האמור בחוק לביטוח בריאות.

ביטוח מוות

יתוקן החוק הקיים במגמה להגיע למתן גימלאות לאלמנה וליתומים, בשיעור שייקבע בחוק.

ביטוח בסני פגעי טבע

יבטחו היבולים החקלאיים בפני נזקים הכרוכים בפגעי טבע לסוגיהם. המבוטחים יהיו זכאים לפיצויים שנתיים לשם כיסוי הוצאות הייצור, דמי הביטוח ישולמו בשליש אחד ע"י החקלאים ובשני שלישים ע"י אוצר המדינה.

מדיניות מסים צודקת

שיטת המסים והחלוקה הנכונה בין השכבות הסוציאליות השונות היא אחד המכשירים הראשיים בידי כל שלטון להקל על שכבות נחשלות, לצמצם את אי-השוויון הקיים בהכנסה רב ברכוש ולשתף כל מעמד ושכבה בנשיאה בעול קיום המדינה ומימון שירותיה. עפ"י יכולתו הכלכלית הממשית, אתה"ע תוכנית:

1. שינוי היחס בין מסי עקיפין ומסים ישירים, במגמה לצמצום המיסוי העקיף.

2. הקפדה חמורה על יסוד הפרוגרסיביות במס ההכנסה.

3. גביית קפדנית של המסים והטלת עונשין ממשיים על מי שיימצא משהמס או מרמה.

4. ביטול מס הקניה על מצרכים חיוניים ושירותים הכלולים בסל המזונות, אשר על פיו נקבע מדד המחירים לצרכן.

5. ביטול ההיטלים על חומרי בניה המייקרים את הבניה הד עממית, לעומתם יוטל מס על דירות יקרות, העולות על סטנדרט שייקבע בחוק.

6. שחרור ממס הכנסה של מפרנס בעל משפחה עם 2 ילדים, אם הכנסתו אינה עולה על 280 ל"י, עפ"י כלל זה יחושב מס ההכנסה גם ממשכורתם של מפרנסים אחרים.

7. שיעורי המס, הנגבה מהכנסתו של אדם שהיא למעלה מ-12,000 ל"י, יועלו בהדרגה למכסימום של 700 פרוטה מכ, לירה נוספת של הכנסה.

8. יפורסם בתחילת השנה ספר הנישומים של מס ההכנסה, שיכלול את הצהרת הנישומים על הכנסתם ושיעור תשלומם למס ההכנסה בשנה האחרונה.

9. יוטל מס מודרג על כל רכוש העולה על 100,000 ל"י המס יהיה מודרג בשיעור של 1/2% עד 4.5% משיעור הרכוש.

10. תבוטל הארנונה לפי חררי הדיוור, כנהוג היום, ותוחלף במס, שיוטל בשיעורים מודרגים, החל מ-1/2% עד 7% של ההכנסה, יבוטל השיא הקיים לגבי מס עסקים.

9. יוטל מס על עובדות במקום מס יורשים, בחישוב ה" סכום החייב במס יורשה נכחי כללי בסך 5000 ל"י ועוד 20.000 ל"י לאלמנה 10.000 ל"י לכל ילד שלמטה מגיל 20.

חינוך והשכלה

החינוך הוא אחד הכלים המרכזיים לעיצובת הלאומי של החברה, להסרת מחיצות בין העדות, לטיפוח דמות אדם עברי מורשש במולדת ובעם, בעל תרבות עברית ואנושית, העומס את משימת הדור: עבודה והגנה, קיבוץ גלויות וישוב שסמיות. אולם מעמד החינוך במדינה מן הדיון שדאג, נפער והולך מרחק מסוכן בין רמת החינוך של פשוטי עם לבין זו של השכבות המיוחסות. בין תוכן החינוך ומגמתו לבין צרכיה הרוחניים ומשימתיה היסודיות של המדינה.

הגיל הרך אינו זוכה לכל תשומת לב מצד המדינה, הנוחה זו דנה ילדי משפחות עובדות ודלת העם לעזובה היגיינית וחינוכית; גן הילדים הוסג אחור לעומת מעמדו לפני קום המדינה. בחינוך היסודי נתהווה פער חמור בין רמתם וציונם של בתי הספר בישוב הוותיק ובמרכזים העירוניים ובין בתי הספר בכפרי עולים. פרברים וכו' קיימת נשירה מתמדת של ילדי משפחות מאוכלוסות הנתונות במצוקה כלכלית ולחינוך העליסודי זוכה רק חלק מהדור הצעיר. הסטיפנדיות אינן מכסות את כל הוצאות החינוך וחסרי-אמצעים אינם יכולים להשתמש בהקלות. במסיבות ארצנו יוצרות עובדות אלה פער חינוכי חמור בין העדות.

אחדות העבודה — פועלי ציון תפעל למען:

1. חוק חינוך חובה חינוך מגיל 4.
2. חינוך על-יסודי מקצועי ותקלאי חינוך לכל דורש.
3. התאמת שיטת הלימודים בריכוזים הטריטוריאליים של בני העדות לנסיגות ולמנטליות שלהן. על מנת להקל על קליטת חומר הלימודים.
4. הרחבת היסוד המקצועי והתקלאי כלימוד חובה והעלאה החינוך להתישבות ולעבודת כפיים כמטרה ראשונה במעלה.
5. מתן אפשרות לעובדים מבוגרים לרכוש השכלה גבוהה, חינוך, במסגרות ערב, בתמיכת המדינה וההסתדרות.
6. עידוד ותמיכה ממלכתיים לקיום תנועות הנוער ההלוציות המתגוננות להתישבות ופתיחת בתי-הספר לפעולות החינוכיות; שיתוף פעולה מתוכנן של בתי-הספר עם ההתישבות העובדת ע"י יציאה מאורגנת לחפשות במשק, סידור מתנות עבודה, ביקורי היכרות וכו'.
7. הקמת רשת ענפה של מועדונים לנוער וילדים בהדרכת מתנדבים ומעונות יום לילדי אמהות עובדות.
8. הרחבת רשת הסטיפנדיות לחינוך על-יסודי.
9. חינוך על-יסודי חינוך לנוער עובדים בבתי-ספר של ערב.
10. בוגרי בתי ספר גבוהים יהיו חייבים בשנת שירות לאומי, כתנאי לקבלת התעודה האקדמאית.

11. הקמת רשת של מוסדות לימוד להנחלת הלשון העברית למבוגרים ולעקירת הבערות.

12. החוק יכיר בסמכותם של העובדים למערכת עצמית של מוסדות חינוך יסודי, שתיהנה ממעמד ממלכתי רשמי שווה למעמד הורמים הקיימים.

אחדות העבודה תפעל להקמת תנועה עצמית לקידום החיי נוער, שתשמש גורם ציבורי חופשי ועצמאי לבירור והתוויית מטרות ודרכים לחינוך במדינה, בדרך של דיון פומבי עם הורים, מתנדבים ואנשי תרבות ובמגע עם מוסדות החינוך והתרבות במדינה ובהסתדרות.

עידוד התנועות החלוציות

ההתנכלות השיטתית לתנועות הנוער החלוציות, הצרת צעדי פעולתן בקרב חוגי הנוער יסגירה בתי-הספר בפניהן פוגעת חמורות במדינה, בוטלת מכותה ליישב את שממותיה, מדלדלת את מחנות המילואים להתישבות העובדת, דנה לב" דירות וחולשה את הישגים הצעירים בספר ובנגב. מניחה לר" בבוא בני נוער מחוץ למעגל ההשפעה של מעמד הפועלים והתנועות החלוציות ומפקירה אותם להשפעות זרות. לחוסר מעש קונסטרקטיבי, לקרייזים ולתלישות מהמשימות הלאומיות הגדולות.

אחדות העבודה — פועלי ציון לא תיער מלהיאבק לשינוי המצב, להחזיר לתנועות החלוציות את מעמדן הקדום בקרב הנוער הישראלי ובמערכות החינוך ולעצם את כוחן על מנת שיעצמו המעשים החלוציים בפיתוח המדינה וביישובה.

אחדות העבודה ונחבצ ותבצע:

1. עידוד ותמיכה מטעם שלטונות המדינה לקיומן ופעולתן של כל תנועות הנוער החלוציות ופתיחת בתי-הספר להשפעתן החינוכית. בתיאום עם משרד החינוך והתרבות יבעזרתו.
  2. התקנת בתי-הספר בהתישבות העובדת כמרכזי חינוך והכשרה לנוער.
  3. מתן חינוך תקלאי ומקצועי חינוך ע"י המדינה.
  4. שילוב החינוך החלוצי וההתישבותי בתוכנית הלימודים של בתי הספר הממלכתיים.
  5. עידוד קשרים חסינים ורשמיים בין בתי-הספר הממלכתיים והתנועות ההתישבותיות בדרך של ביקורים, מחנות עבר וכו'.
  6. הרחבת מפעל עליית הנוער במשקים, בסיוע הממשלה לתקציב ההכשרה והשיכון.
- למיזוג עדות — לשלמות העם**
- הבקיעים החמורים שנפרצו לאחרונה בתהליך מיזוג העדות הם אות אזהרה, כי רגשות הקיפוח והאפליה, שעלו מקרקעה של מדיניות סוציאלית נפסדת, ותכו שורשים עמוקים בקרב בני עדות המזרח, עלולים לשבש כל מאמץ לליכוד העם ולאיים על אחדותו הלאומית.
- המפלגה קובעת, כי בשנה האחת-עשרה לקיום המדינה

שוב אין כל הכרח או הצדקה בהמשך קיום של מעברות ומשכנות עונת אבטלה, עבודת דחק ושכר של מצוקת-המידה.

אחרות העבודה — פרעלי ציון תובעת והפעל למען:

1. מפנה חריף במדיניותה הכלכלית והסוציאלית של המדינה ונקיטת אמצעים מיוחדים להעלאה חברתית וכלכלית מזרזת של בני עדות, אשר עלו מארצות תרבותיות והשתלבותם בחברה הישראלית וקוקה לעידוד מתוכנן (עידוד השכלה כללית ומקצועית, שינוי מקצוע, ביטול התנאים החומריים הישנים משמשים גורם לסחיצות עדתיות, שיתוף מוגבר במוסדות הנבחרים והמבצעים).

2. ביטול כל גילוי של קיפוח ואפליה על יסוד עדתי בעבודה, בשיכון, בחינוך ובכל תחום אחר.

3. חיטול מחלט של כל המעברות תוך שנה אחת, וחיטול מתוכנן ומסודר של משכנות העוני בתקופה של ארבע שנים; חלוקה צודקת של השיכונים הנכונים ויצירת תנאים כספיים, המאפשרים השתכנות גם לסחוטרי אמצעים מקרב העדות.

4. מאמץ מוגבר לביטול הפער ההשכלתי ע"י חינוך חינם על-יסודי לכל בני העדות ומתן אפשרות של השכלה גבוהה, חינם, למוכשרים מעוטי היכולת.

5. העדפת הישובים באזורי המיתחה ובספר על הישובים באזורים המאוכלסים ומפותחים — בהקמת מוסדות חינוך יסודי ועל-יסודי, בהקצבות סובסידיות לסלילת כבישים, לתאורה, לגנים ובניינים ציבוריים וכו'.

6. עידוד ממלכתי לפעולת הנוער הנערז והחלוציות במעבדות ומשכנות העוני.

7. מניעת בנין ישובים ובתי-החינוך חד עדתיים;

8. איסור רישום הזהות העדתית בתעודה הממלכתית.

המפלגה קוראת לבני העדות לבל יתפתו לסיסמות רמיה ולנסיונות נפל של רשימות עדתיות, המגביהות את המחיצות בין חלקי העם, מגבירות אי-אמון הדדי ואינן מקדמות את האינטרסים האמיתיים של יוצאי העדות, כפי שהוכח מנסיון ההתארגנות העדתית החל מן הכנסת הראשונה.

המאבק לעקירת נגעי קיפוח, פער ואפליה ולהעלאת קרן נן של העדות לא יצלח אלא אם ינוהל במסגרת מעמדית פוליטית רחבה ובשיתוף נאמן עם לוחמי השוויון הסוציאלי והלאומי של כל העדות.

שוויון סוציאלי ומשפטי לאשה

האשה בישראל הגיעה להישגים ניכרים בזכות השתתפותה הפעילה בכל שטחי היצירה, הבנין ומערכות הבטחון, והודות למאבקה הציבוריים על מעמדה הכלכלי והחברתי. אעפ"כ רב החסר, מעמד האשה במדינה והאשה העובדת במיוחד, עורנו לקוי מבחינה סוציאלית ומשפטית.

המפלגה אחראית-פרעליצ' הפעל למען: שיפור מעמד האשה בכל ענפי הייצור ע"י מתן אפשרות להכשרה מקצועית ענפה ושיטתית, בהתאם לגיליים השונים; שכר שווה בעד עבודה

שווה; הכללת כל הנשים העובדות בכל ענפי העבודה בתחת דאגתו של שירות התעסוקה; הכללת העובדות במשק ביתה בחוק הביטוח הלאומי; איסור לשכות תיווך פרטיות; תשלום חופש לידה ויצירת תנאי עבודה מקילים לתקופת ההנקה; הבטחת זכויות העבודה לאשה; שהפסיקה את עבודתה ספאת לידה; ניכוי מסס הכנסה מהוצאות המיוחדות הכרוכות בעבר דתן של נשים עובדות מחוץ לביתן.

המפלגה תתבע את הכללת גיל ארבע בחוק חינוך חובה חינם והקמת מוסדות לילדים בגיל צעיר, על מנת לאפשר לאמהות לקבל עבודה מחוץ לביתן.

סיעתנו בכנסת תמשיך להיאבק על חוק נישואין וגירור שין, שאין עמו כפיה מצפונית, יבטיח לאשה את מלוא זכויותיה ושוויונה ויאפשר עריכת נישואין והפקעתם לפי בחירתם התופשית של הצדדים עצמם — מוסד חוקי-חילוני או בית-דין רבני — ושתי הצורות יוכו להכרה חוקית שווה.

המפלגה תיווה חוק ירושה, המבטיח שוויון זכויות לשני הצדדים; הרכוש שנצבר בתקופת הנישואין יוכר כקניינם ה"משותף והשווה של שני הצדדים.

אחרי"ע תילחם לכך, שתוק השירות בצה"ל יהיה את כל הבנות בישראל, הלכה למעשה.

אחרי"ע תעמדם על משמר ההישגים הסוציאליים של האשה במדינה, שהושגו עד כה. כגון: איסור עבודת לילה וכו', תש" קוד על קיומם וביצועם כחוק ותפעל להרחבתם ולביצועם. שירות בטחון — חובה לכל אזרח

המפלגה תתבע תיקון חוק שירות הבטחון, במגמה להבטיח שכל בת, שהגיעה לגיל 18, תהיה חייבת בשירות בטחון ותקיים אותו בלי השתמטות באמתלה דתית. כמו כן תתבע לבטל את שחרורם של בחורי ישיבה מהשירות בצה"ל.

המשוחרר משירות צבאי מטעמי מצפון נדת יהיה חייב בשירות עבודה לאומי.

חיילים משוחררים

אחרי"ע תיווה חוק בכנסת המזכה כל חייל משוחרר:

- א. להכשרה או השתלמות מקצועית על חשבון המדינה;
- ב. להשגת דירה בתנאי שכירות נוחים, בעזרת המדינה;
- ג. לתקציב התישבות.

להגנת הדמוקרטיה

וחופש המצפון

חוקת יסוד

העדר חוקת יסוד למדינת ישראל, בשנה האחת-עשרה לקיומה, הוא ממקורות התולשה של הדמוקרטיה הישראלית ושורש לשיבושים בחיי המדינה ולפגיעות בזכויות האזרח. אחדות העבודה-פרע"צ תיווה בכנסת הרביעית חקיקת

הוקת יסוד אשר תעצב את אופיה של ישראל כמדינה של עצמאות, דמוקרטיה, שבות, קיבוץ גלויות ומיוגון; מדינת עבודה, חלוציות, התיישבות ושוויון חברתי.

החוקה תעניק שוויון זכויות לכל תושבי הארץ, ללא הבדל גזע, לאום, דת ומין.

החוקה תבטיח חופש המצפון, הדיבור והעתונות; חופש ההתארגנות הפוליטית, האיגוד המקצועי והארגון העצמי של המתיישבים.

החוקה תקבע זכויות האזרח לחינוך, לתעסוקה ולביטוח סוציאלי; היא תבטיח מרות הכלל על אוצרות הטבע, מקורות המים והכוח, יסודות של תכנון המשק בהתאם לצרכי האוכלוסיה, הפיתוח, הבטחתו ורווחת הכלל, עידוד צורות חיים ומשק שיתופיות; היא תעניק הכרה במשק העצמי, הממלכתי, הקר אופרטיבי והאינדיבידואלי והכרה בהסתדרות העובדים הכללית, החוקה תגדיר את חובות האזרח כמדינה: שירות בטחון, קסים, שירותים לאומיים, שמירת חוק ושוויון בעול.

החוקה תקבע כללי הנגזר על החברה והחוק בפני אלימות, עבריינות, הפקעת שצרים ונשק.

החוקה תבטיח למדינה בעלות על הקרקעות והמפעלים אשר ברשותה, מעמד בכורה בעסקים מפתח של כלכלת הארץ, תאסור העברת נכסי המדינה לבעלות פרטית, ותקבע סייגים לזכויות.

החוקה תבטיח את אופיה החילוני של המדינה, זכות הר פולחן דתית וסיפוק מלא צרכיהם הדתיים של האזרחים, של יסוד של הפרדה בין דת ומדינה ואי התערבות הדתית של הרשות האחת בענייני הרשות האחרת.

הוקת היסוד תשקוד על ההפרדה המוחלטת בין שלוש הרשויות, היא תקבע את סמכויותיה ודרכי פעולתה של הר שות המוחקת — הכנסת הרביעית — הנבחרת בבחירות כלליות, ארציות, ישירות, שוות, השאיות וחסיות ושל הרשות המבצעת — הממשלה ומשרדיה — וכפיפותם לפיקוחה של הכנסת ושל הרשות השופטת הבלתי-תלויה.

הוקת היסוד וכל אחד מסעיפה לא יהיו ניתנים לשינוי, אלא ברוב מסוייג של חברי הכנסת.

יבטלו כל החוקים העוממים והמנדטוריים ויחלפו ב" חוקי ישראל, בחוקה החלטת כנסת ישראל.

נגד סילוף רצון הבוחר ע"י שינוי שיטת הבחירות
אחדות העבודה תילחם בכל עזה נגד המגמה לסילוף של הדמוקרטיה, ע"י החלפת שיטת הבחירות היחסיות בשיטה אזורית-רובית. תוכנית זו אחת הכלית: עיוות מכון של רצון הבוחרים והענקת שלטון יחיד למפלגה, שהבחר הישראלי קבע לה בכל מבחני הבחירות כמדינה מעמד של מיעוט בלבד. שיטת הבחירות האזוריות, בתנאי ישראל, תנון את החיים הציבוריים כמדינה, תעלה את האינטרסנטיות המקומית מעל לענין הממלכתי הכולל, הרבה ניגודים אישיים ואזוריים, תספח

שררה של פרנסים ופיתויים לשיחוד בוחרים, תקפח את ייצוגם של האזורים דלילי האוכלוסים וישובי העובדים, תלכך את הוסיין ותעמיק את הניגודים בקרב תנועת הפועלים.

שיטת הבחירות הרוביות-אזוריות, שנדחתה ע"י רוב מדינות העולם, היא שיטה אנטי-דמוקרטית, מבוססת מלכתחילה על עקרון בלתי צודק, המעניק נציגות של 100% גם לרשימה שלא הגיעה אפילו ל-50%.

עפ"י שיטה זו אפשר להבטיח מראש את תוצאות הבחירות ולהוציא את המיעוטים מכלל נציגות כלשהי, ע"י חלוקה מגמתית ומכוונת של אזורי הבחירה. בשיטה זו יקרא הבוחר להכריע לא בין השקפות ודרכים אלא בין הבטחות, פיתויים ואינטרסים מקומיים.

אין זאת אלא רמה, כי בשיטה הבחירות האזוריות יקבע הבוחר עצמו את נציגו, תוצאות הבחירות תיקבענה בעיקר ע"י מנגנוני בחירות של המפלגות ושל המועמדים, ובהתאם לכסף ולאמצעי התעמולה, מועמד חסר אמצעים רבים לא יוכל להתחרות עם מועמד בעל יכולת שמאחוריו מפלגה עשירה.

שיטה זו נושאת בחובה סכנה להסגרת השלטון לידי מפלגה אחת, ללא רסן ופיקוח מצד גורמים ציבוריים אחרים, נגד סכנה זו תילחם אחדות העבודה בכל עזה.

לדמוקרטיה ושוויון סוציאלי בשלטון המקומי

אחדות העבודה—פר"צ תעמוד בהגנה על הזכויות, ההיר שגים והעמדות שנכבשו ע"י הפועל העברי בשלטון המקומי, ותקרא למאבק על הגמגומה פועלית ברשויות המקומיות ולה דופת כל נסיון מצד מפא"י להמיר בהן את השותפות הפועלית בשותפות עם ארבי ההסתדרות והפועל המאורגן.

המפלגה תיאבק למען:

- א. אישורה של החוקה המוניציפלית שהוכנה והוגשה ע"י שר הפנים, י. בריהודו, ונועדה להחליף את ועקי תקופת המנדט הבריטי, להבטיח משטר דמוקרטי בשלטון המקומי ולטנוע את סילוף בדרך של בחירות אישיות לראשי העיריות, השתתפות ראייה של הממשלה בתקציבי הרשויות המ קומיות, תוך עזרה מוגברת לעיריות הפועלים ואזורי הפיתוח, ג. מבנה מתקדם וחלוקה צודקת של המסים העירוניים; נגד הטלת מסים מוסיים בצורת "תרומות" למיניהן; דירוג צודק של מסי הרכוש והבדלה בין דירה עצמית ומשכרת, בין מס על בעל מגרש אחד, שנועד לשיכון עצמי לבין בעל מגרשים לעסקים; ביטול הארנונה והחלפתה במס על הכנסה, בהתאם לטיב השירותים, צפיפות הדוור וגודל המשפחה; ביטול התקרה על מס העסקים, פטור מסם בעלי המלאכה הועירים ומתן הקלות לבעל העסק הועיר.

ד. ביצור השחיתות והשימוש לרעה בכספי הציבור.

ה. הגברת היעול והחסכון ונגד בוזבז כספי הציבור למפעלי ראויה; ביטול המשמרת השניה בחינוך, הבטחת אישפוח וסעד לכל נצרך; שוויון הפרברים ושכונות העולים עם המרכזים

במחון ומדיניות חוץ

בארבע השנים שעברו נתבצר מעמדה של המדינה וכוהה עלה צה"ל הגביר כוחו והתקדם בעריכת המבנים. השבחה הצידד ופיתוח האיסונים. מתוך לימוד מן ההתפתחות שחלה בהלכה ובנסיכון של מיטב הצבאות בעולם ובמגמה לא לפגור אתר התמורות שנרחשו באיזור. העזת סיני מוטטה את צבא נאצר ופרצה את ההסגר על מיצרי אילת. נצחון סיני עודד באיזור את הכוחות המבקשים לגונן על עצמאותן של מדינת תימה בפני מוזמת ההשתלטות הנאצרית במסווה של איחוד המסע שאיים בכיתורה של ישראל נבלם. ואף נתגלו סימני התערערות של האיחוד המצרי-סורי. המלחמה הזעירה, שה ציקה לישראל והקימה מדמה. נבלמה גם היא במידה רבה. קעים מקיימת לוחמות נגד ישראל

אך בכל אלה אין עדיין כדי לשנות את מצב הבטיחן מיסודו. שכן השילום הנכסף עידנו מאתנו והלאה, בעטים של שליטי ערב ונאצר בראשם.

קעים. המתעקשת לקיים הלכה למעשה מצב של "לוחמות" עודנה הותרת להכריע את ישראל באורח צבאי ומסרבת לשאת ולתת על שלום. היא שואפת לכתר את ישראל ולהציב את צבאותיה על גבולותיה סביב. קעים משקפת את בסיסה שנופצו במסע סיני. הוסיפה עליהם בסיסים נוספים וציידה אותם במתקנים חדשים ויעילים. בתקופה זו נמשכה ההתעצז מות המצרית בנשק חדש ממקורותיה של ברית-המועצות ומדינות אחרות. כוחו הצבאי של נאצר גדול עתה יותר משהיה על סף מסע סיני. הנסיגה מרצועת עזה הותירה ברשות נאצר כברת-מולדת עשויה לשמש איזור-קפיצה להתקפה ובסיס ל"מלחמה הזעירה". פעילות הפראין שנפסקה עשויה להתחדש ולהימשך לסירוגין. הפגות הישובים בגליל העליון המזרחי חייבת לשמש אתרעה ולקח לישראל.

בתקופה זו הוכח שוב כי המסדרות של ארגון האומית המאוחדות לא מילאו את תובתם בהגנה על זכויותיה של יש-ראל. לא הוסעלו אמצעים מדיניים יעילים לשם הבטחת קיי-מם של הסכמי שביתת הנשק. לסרות ההבטחות המרגיעות מחשה מנגנון איום כלפי ההפדה של סעיף שמונה. אירעו הפרעות לתכניות הפיתוח. נמשך החרם הכלכלי. גמשכים שידורי ההסתה. קיימות רשתות של מודיעין וחידורות לתכלית של ריגול. נמשך השיסוי של הפליטים שנמנע מהם השיקים בארצות ערב. על כל אלה קיים ההסגר על השיט הישראלי בתעלת סואץ ונשקף האיום על השיט במיצרי אילת.

יש להתמיד בחתירה לשלום

למרות כל אלה חייבת ישראל להתמיד בנכונותה ובה ביצעה להתחיש פתרון של שלום לבעיות ישראל-ערב. בדרך

הוותיקים בכל הנוגע להיקף ולטיב השירותים המוניציפליים; שמירה על האדמה החקלאית במרשבות; מניעת גזל הקרקע החקלאית וביטול זכות הבחירה הכפולה לבעלי קרקע שאינם חרשי המקום.

אחדות העבודה-פרעלי ציון תוסיף לעמוד במערכתה ה-גמרצת להגנה על חופש המצפון ונגד כפיית דתית. יחד עם זה תגן על זכותו של כל אזרח לשירותים דתיים לפי צרכיו ומצפוניו; היא תתבע בחירות חופשיות למרעצות הדתיות לכל מעונין. ללא תחיתב של מפלגה במסווה של משרד הדתות. מלחמה בשחיתות

ריכר מקרי מעילה. שוחד ושחיתות לצורחיה השונות, שפשו במדינה בשנים האחרונות. מערער את המוסר הציבורי וגורם נזק חמור למעמדה של המדינה בקרב אזרחיה ובעולם. אחדות העבודה תתבע ככנסת הבאה ריפורמה חוקית. שתכליתה להחמיר בדינם של העבריינים בפועל. על מנת להרתיע עבריינים-בכוח מלהסתכן בעבירה. תיקוני החוק המר צעים הם:

1. יוטלו עונשי מאסר על עבריינים. תוך ביטול זכותו של השופט להקל בדיון על עבירות אלה ע"י הטלת מאסר על הנאי. 2. אדם שהורשע בפסק-דין סופי על עון שחיתות לא יועסק במשך חמש שנים בשירות הציבור ולא יורשה לשמש מועמד למסדרות ממלכתיים נבחרים.

3. יובטח בחוק. כי בכל מקרה שיוכח בדיון. כי אדם הפעיל אמצעי לחץ. פיתוי או איום כלפי אדם אחר. במטרה למנוע ממנו חופש הביטוי. ההתארגנות וההצבעה בהתאם למצפוניו יוענש כעובר עבירה פלילית; תובטח הזכות החוקית של כל פרט וארגון להגיש תביעה משפטית נגד כל עבירה על החוק הזה.

4. יתוקן חוק הריבית וייקבע. כי בכל מקרה שמצא בית-המשפט כי הריבית ששילם אדם. או התחייב לשלם. היא גבוהה מן הריבית החוקית. ישוחרר הלווה מחובתו לתשלום ריבית כלשהי. או יחוייב המלווה בהחזרתה; הנותן מילווה בריבית מופרזת יחוייב בקנס. בסכום השווה לפחות למילווה. 5. אחדות העבודה תיפעל נגד אווירת הסלחנות החברתית כלפי עבירות כלכליות. שהמדינה היא קרבנן. שכן אווירה זו מדשנת את הקרקע המצמיחה פגיעות בטוהר המידות.

נישואין. גירושין ורישום — בלא כפייה מצפונית

המפלגה תיאבק על חוק נישואין וגירושין. שאין עמו כפייה מצפונית ויבטיח לכל אזרח לבחור בין סידור נישואין באמצע-עות רשות דתית-חוקית. או בלשכת מירשם התרשבים או בש-ניהם גם יחד; הוא הדין לגבי גירושין.

אתח"ע תוסיף להיאבק על קיומן ואישורן של הנחות הרי-שום של עולים וקטינים, שנקבעו ע"י שר הפנים י. ברי-הודת.

של משא ומתן ישיר. בלא תנאים מוקדמים, כשווים עם שווים, תוך כיבוד העצמאות והשלמות הטריטוריאלית של כל מדינות האזור.

ישראל מצווה על החירה בלתי-נרעשת לשלום, לכינון יחסי גומלין של עזרה הדדית בין כל עמי המזרח התיכון; לשמירת עצמאות העמים בפני התערבות ונצלנות מצד שכנים ומעצמות עולמיות, להפקעת המזרח-התיכון מתחום המלחמה הקרה והוצאתו מקורי האינטרסטייה של גוש עולמי אחד נגד משנהו, להשגת הסכם בין המעצמות בדבר כיבוד חירותן וירי-בנותן של מדינות האזור, הפניית אמצעים בינלאומיים לפי-תוח כלכלי וחברתי של כל מדינות האזור.

החתימה לשלום חייבת לבוא על ביטוייה גם בנכונות ל-הסדרים ביניים, המכוונים למניעת התקפות פתע והשגת גבולין, כשלבים בדרך אל השלום, בפעילות מדינית ענפה וארוכת-טווח בזירה העולמית והאזורית, המכוונת לעידוד כל גורם העשוי לסייע לשלום והחושפת לעיני העולם יעמי המזרח התיכון את פגעו של מצב הלוחמה ואת היתרונות ההדדיים

כוננות מתמדת והתגוננות פעילה

בד בבד עם מדיניות שלום פעילה חייבת ישראל להיות ערוכה תמיד בפני פגיעה בזכויותיה ותתחדשות הטרור, ובפני סכנתה של תוקפנות מכל צד שהוא. ערות מיוחדות נדרשת כלפי ההתרחשויות באזור, לבל תהיה המדינה מופתעת ע"י הפרה מסוכנת של מאזן הכוחות, ובעיקר ע"י שינויים בסטטוס-קוו המדיני והטריטוריאלי, המובילים לכיתור צבאי של ישראל בפיקוד תוקפני אחד.

גם להבא חייבת ישראל להיטנע מהתערבות בחיים המדיניים של שכנותיה; אך לא בכל הנסיבות תוכל לצפות באספקט מעשה להתרחשויות, המשנות באורח רדיקלי את המערך הקיים באזור וממיטות על המדינה סכנות כפולות ומכופלות, גם בארבע השנים הבאות חייבים עוייני הבטחון לעמיד במרכז דאגתה של המדינה, יש להתמיד בפיתוחו של צה"ל ולתת בידו ציוד חדש ומרתייע, שכן עצמתנו העצמאית מ"י טיפה להיות גורם ראשי בהבטחת קיומה של המדינה ובהגנה על זכויותיה ומעמדה.

גם בעתיד חייבת מדיניות הבטחון להבטיח את ההיערכות והאימונים של העם, לפתח את חיליהמילואים בצידו של חיל-הקבע, לחזק את ישובי-הספר הקיימים, להגביר החשיבות חדשה באזורי ספר וסכנה, לפתח את התעשייה הצבאית.

יהיה זה מסוכן ביותר, אם ישראל תחשה לנוכח התעללות בזכויותיה, ואל לה להסכין עם הפירטיות המצרית של הסימת תעלת סואץ, אם יכזיבו המאמצים המדיניים, המכוונים לסלק את ההסגר, ויימשך משוא-הפנים להפרת החוק הבינלאומי על חשכון וזכויותיה האלמנטריות, לא תוכל ישראל להניח לרווחן המצרי לחסות מאחורי החסינות הבינלאומית של נתיבי-המים,

שהוא חוסם בשם מצב של לוחמה, את צעדיו הנפשעים של נאצר אין להניח באספקט השוכה מגינה ומרתיעה.

השלום לא יקרים, אם ישראל לא תקיים בידה את הזכות להתגוננות עצמית בפני התעללות בזכויות היסוד ואם לא יעצם כוחו המגן והמרתיע, גם בעתיד לא תתגרה ישראל מל"חמה, אך אם גבולותינו יהיו פתוחים לתוקפנים הם לא יהיו חסומים בפני המתגוננים, עם צרינו ננהג על פי הכלל: בש"לום — כבשלוש ואילו בלוחמה — כבלוחמה. ישראל לא תשים מבטחה בחסות זרה אלא תבטח בכוחה העצמאי, בעזרת העם היהודי בעולם ובעזרת עמים-ידידים, ומדיניותה תכוון את צעדיה במגמת השלום בעולם.

מדיניות-חרץ של עצמאות, אי-הזדהות ושלום

יעודה הקיסטורי של מדינת ישראל לקבץ את גלויות העם היהודי, מאמציה לרכוש אתהה ותמיכה מצד כל אומות העולם לספעהלה הלאומי והסוציאלי הגואל, מצבה המדיני במזרח התיכון, מציאותם של קיבוצים יהודיים בחלקי העולם השונים, צרכי העליה מכל הארצות והמשרטים, ענינו החיוני של העם היהודי בהפנת המתיחות בעולם — מחייבים מדיניות של עצמאות, אי-הזדהות ושלום.

אל מול עולם מפולג לגושים עוינים ולנוכח ההתמודדות בין המעצמות הגדולות, המסתייעת באמצעים צבאיים, כלכליים ומדיניים — ענין חיוני הוא למעמדה של מדינת-ישראל בזירה הבינלאומית ולקיום עצמאותה ומשימותיה לנקוט מדיניות של אי-הזדהות עם גוש עולמי אחד נגד משנהו, מדיניות עצמאית שעיקרה — בכורת הצרכים של העם היהודי וענין השלום בעולם.

האיריינטציה המדינית, המבקשת להשעין את בטחונה של מדינת-ישראל על הזדהות עם גוש-מדינות אחד נגד משנהו, לא ביצרה את בטחונה, לא רכשה לנו בעלי-ברית, חשפת אותנו לסכנה הכידוד בזירה הבינלאומית והכבידה על שאר פתנו להדק את שיתוף-הפעולה עם עמי אסיה ואפריקה.

ההחירה להשתלבות באינטרסים ובמדיניות של מעצמה אחת, או של גוש-מעצמות, המבטאת את מדיניותן של כמה מפלגות בישראל, לא זו בלבד שנתגלתה כמדיניות-אשליה, אלא שהיא גם סותרת את האינטרס היתרני הציוני, שכן עשויה היא לפגוע קשה בקשרים עם המוני העם היהודי לתפוצותיו ולהוסיף מכשולים על דרכי עלייתם לארץ.

עניינם החיוני של מדינת-ישראל והעם היהודי הוא לטפח ידידות וקשרים עם כל אומות העולם, לארצותיהם ומשטריהם המדיניים, על יסוד כיבוד ריבונותם ושלמותם הטריטוריאלית של כל העמים; הכרה בשוויון וזכותם של כל העמים, כקטנים כגדולים, לחיים לאומיים עצמאיים; אי-התערבות בענייניהם הפנימיים של ארצות אחרות והכרה בזכותו של כל עם להגן על עצמו מפני כל תוקף חיצוני, כיבוד עקרונותיו ומטרותיו

של ארגון "האומות המאוחדות", פתרון בעיות בינלאומיות הש" ניות במחלוקת בדרכי משא ומתן ישלום. וטיפול שיתוף פעולה בין כל העמים והארצות בתחומי המדיניות. הכלכלה על ישראל להתנגד בתוקף לזיונה מחדש של גרמניה, לתמוך באיסור הנשק הגרעיני והפסקת הניסויים האטומיים, לתמוך בזכותה של הרפובליקה הסינית העממית להשתתף בארגון האומות המאוחדות כנציגת העם הסיני; לתמוך בפירוק של בריתות צבאיות המיועדות לתוקפנות; לתמוך במדיניות של פירוק זיו כללי.

אחרות העבודה—פוע"צ תיאבק ללא רתיעה לביטול המדיניות ההיסטורית שנעשה ע"י עיסקת הנשק עם צבא גרמניה. היא לא תרפה סן התביעה שנשק ישראלי לא ייטכר עוד לגרמניה.

כוח מכריע לאחיה"ע - **נשות פועלים בממשלה**

כוחה של אחיה"ע פוע"צ מכון להדיפת ההסתערות של הימין על רשת החיים של הפועלים והמוני העם ופניה לחידוש השותפות בין מפלגות הפועלים בממשלת ישראל החדשה. הכרתנו היא כי שיתוף פעולה של שלוש מפלגות הפועלים הוא הכרח התקופה. ותנאי לביצוע משימות הדרו. שיתוף של מפלגות הפועלים יקום ותבטיח מטעל יציב ומתקדם לישראל. אם הבורחים יעלו את אחיה"ע פוע"צ למעמד של כוח מכריע.

כוחה הניתן קולו למפא"י מחבל באפשרות של כינון ההגמוניה הפועלית במדינה. יאילו בוחרי הנוהן קולו לאחיה"ע מעלה כוח אשר ישמש מחסום בפני עליית הימין ובפני ברית של מפא"י ומפלגות הבורגנות. כוח אשר ייאבק להגשמת תכנית פועלית הלכה למעשה.

אחיה"ע פוע"צ תפנה אל מפא"י וספ"ם בהצעה לכינון יחד ממשלה על בסיס של תכנית פעולה משותפת בהתחייבויות ברורות ברוב המעשים שיש לעשות והשינויים שיש לשנות בחקיקה ארבע השנים הקרובות. אם מפא"י יתן יד לשותפות עם מפלגות הבורגנות ליש המשכת המצב הקיים — היא תישא באחריות ותעמוד לדין בפני ציבור הפועלים.

אחיה"ע פוע"צ תקיים את שליחותה העצמית בכל התנאים.

בעלוחנו על הבמה לפני ארבע שנים היינו לגורם מכריע בכינון השותפות בין מפלגות הפועלים בממשלה. רק לכשיגבר כוחנו בכנסת הרביעית — יגבר הסיכוי לממשלה של עובדים וחלוצים ותגבר הערובה להגשמת תכנית פעולה אשר תחיש שוויון חברתי, תגביר תנוסה קונסטרוקטיבית, תבטיח התגוננות נועזת ועצמאות מדינית.

